

Datum: 15. 1. 2020

**TRGOVINSKA
ZBORNICA SLOVENIJE**
Slovenian Chamber of Commerce

Dimičeva ulica 13, SI-1000 Ljubljana
t: +386 1 58 98 212, +386 1 58 98 213
f: +386 1 58 98 219
e: info@tzslo.si, www.tzslo.si

ID številka za DDV: SI67994598
Številka TRR: SI56 0313 8100 0518 803

Vprašanje:

»Prosim za nasvet glede mirovanja zaposlitve direktorja, ki zaradi sezonske narave dela dva zaporedna meseca v letu nima dela in prilivov in zato v tem času ne bi plačeval prispevkov, ampak le minimalno obvezno zavarovanje. Kako je možno to narediti, glede na to, da je lastnik in direktor hkrati? Ali mora najti drugega direktorja? Vem, da je to potrebno, da gre lahko na Zavod, vendar v tem primeru to verjetno ne pride v poštev. Na katere zakone je treba tu paziti?«

ODGOVOR:

(Skladno s pripravo odgovorov v sodelovanju s programskim partnerjem za davčno področje, TZS za pravilnost odgovorov ne odgovarja.)

Vprašanje je povezano z uporabo pravnih pravil, ki urejajo socialno zavarovanje v R Sloveniji v primerih enoosebnih družb, ki ne dosegajo dohodkov, potrebnih za plačilo obveznih socialnih prispevkov za imetnika deleža.

Ustava R Slovenije v 50. členu določa, da imajo državljani imajo pod pogoji, določenimi z zakonom, pravico do socialne varnosti, vključno s pravico do pokojnine. V 51. členu Ustava določa, da ima vsakdo pravico do zdravstvenega varstva pod pogoji, ki jih določa zakon. V 147. členu je določeno, da država z zakonom predpisuje davke, carine in druge dajatve. Lokalne skupnosti predpisujejo davke in druge dajatve ob pogojih, ki jih določata ustava in zakon.

Po razumevanju načela obdavčenja v ustavno-pravni praksi Nemčije, država ne sme obdavčevati dohodkov, ki ne presegajo dohodkov za t.i. dostojno življenje. V R Sloveniji navedenega vprašanja, tudi v zvezi z t.i. obveznimi prispevki, še nismo odprli do mere, ko bi država navedeno področje uredila tudi v zakonih.

Ustava v 49. členu določa, da je zagotovljena svoboda dela. Vsakdo prosto izbira zaposlitev. Vsakomur je pod enakimi pogoji dostopno vsako delovno mesto. Prisilno delo je prepovedano. V 74. členu Ustave je določeno, da je gospodarska pobuda svobodna, v 2. členu Ustave pa je določeno, da je Slovenija socialna država.

V skladu s 25. členom ZPIZ-1 (**pokojninsko** zavarovanje) se v primeru, ko oseba istočasno izpolnjuje pogoje za vključitev v obvezno zavarovanje po več podlagah, obvezno zavaruje po tisti podlagi, ki je v tem zakonu navedena pred drugimi podlagami, po katerih bi bila vključena v zavarovanje.

Če je poslovodna oseba hkrati tudi registrirana kot samostojni podjetnik, je prednostno zavarovana na podlagi tega statusa po 1. odstavku 15. člena ZPIZ-1¹.

¹ 15. Člen (Samozaposleni)

Če je poslovodna oseba že v delovnem razmerju pri drugem poslovnem subjektu ali je s predstavnikom organa družbe sklenila delovno razmerje v isti družbi, je prednostno zavarovana na podlagi delovnega razmerja. Kolizija in kombinacije statusa poslovodne osebe z delovnim razmerjem se presojujejo po določbah o opravljanju edinega ali glavnega poklica v skladu s 17. členom ZPIZ-1², ki velja za vse samozaposlene.

Na podlagi zgoraj navedene pravne podlage lahko zaključimo, da oseba A (družba z omejeno odgovornostjo) in oseba B, direktor (imetnik 100% deleža in direktor), sodita v kategorijo oseb, ki morata plačevati t.i. socialna zavarovanja po načelu obveznega plačevanja zaradi dejstva, ker je imetnik deleža in direktor ista oseba (Obrazec OPSVL).

Družbeniki enoosebne družbe so t.i. samozaposlene osebe, ki po določilih ZPIZ-2 (17. člen³), ki dejansko ureja problem nizkih dohodkov in s tem možnost »ne-plačevanja« prispevkov. Ali ima oseba B izpolnjene pogoje⁴ za »izvzem iz obveznega plačevanja prispevkov⁵«, iz vprašanja ni jasno razvidno.

(1) Obvezno se zavarujejo osebe, ki kot svoj edini ali glavni poklic v Republiki Sloveniji:

- kot samostojni podjetniki posamezniki po zakonu o gospodarskih družbah opravljajo pridobitno dejavnost, vključno s fizičnimi osebami, ki se štejejo za obrtnike ali zasebne trgovce v skladu z zakonodajo, veljavno pred uveljavitvijo zakona o gospodarskih družbah;
- z osebnim delom samostojno opravljajo umetniško ali kakšno drugo kulturno dejavnost ali dejavnost na področju medijev in so skladno z zakonom vpisane v register samostojnih dejavnosti, če je tak register predpisan;
- opravljajo samostojno dejavnost s področja zdravstva ali socialne varnosti: zdravstveno, klinično ali specialistično psihološko dejavnost, zasebno veterinarsko dejavnost ali drugo zasebno dejavnost s področja zdravstva, socialne varnosti ali farmacije, v skladu z zakonom;
- opravljajo duhovniško oziroma drugo versko službo;
- opravljajo odvetniško ali notarsko dejavnost v skladu z zakonom;
- samostojno opravljajo drugo dovoljeno dejavnost.

(2) **Obvezno se zavarujejo družbeniki zasebnih družb in zavodov v Republiki Sloveniji, ki so poslovodne osebe in niso zavarovane na drugi podlagi.**

² 17. Člen (Edini ali glavni poklic)

(1) Šteje se, da samozaposleni in kmetje opravljajo samostojno dejavnost kot edini poklic, če niso v delovnem razmerju, ne opravljajo druge dejavnosti, na podlagi katere so zavarovani, ali niso na šolanju.

(2) Zavarovanci opravljajo samostojno dejavnost kot glavni poklic, če so v delovnem razmerju s polovico ali manj kot polovico polnega delovnega časa in niso na šolanju.

(3) Zavarovanci, ki so zavarovani na podlagi delovnega razmerja manj kot polni delovni čas, se lahko za preostali delovni čas do polnega delovnega časa zavarujejo na podlagi določb, ki urejajo zavarovanje samozaposlenih in kmetov.

³ 18. Člen (Pogoji, pod katerimi zavarovanje ni obvezno)

(1) Šteje se, da samozaposleni ne opravlja samostojne dejavnosti kot edini ali glavni poklic, če v obdobju zadnjih treh let, dobiček iz dejavnosti samozaposlenega – v katerem niso upoštevani obračunani prispevki za obvezno zavarovanje ter znižanje in povečanje davčne osnove, razen razlike v obrestih, skladno z zakonom, ki ureja dohodnino – dosežen v posameznem letu in ugotovljen na podlagi odločbe davčnega organa, ne presega letnega zneska minimalne plače v tem letu.

(2) Šteje se, da samozaposleni oziroma kmet ne opravlja dejavnosti kot edini ali glavni poklic, če je izpolnil pogoje za pridobitev pokojnine in starost 63 let (moški) oziroma 61 let (ženska) in:

- ne opravlja dejavnosti z osebnim delom, ker ima zaposlenega vsaj enega delavca za opravljanje te dejavnosti ali
- je do uveljavitve pravice do pokojnine opravljal isto dejavnost v enakem obsegu, vendar je bil zavarovan na podlagi delovnega razmerja.

⁴ Sodba VIII Ips 246/2013 : 11. Obvezno zavarovanje torej res nastane po zakonu že z obstojem pravnega razmerja, ki je podlaga za zavarovanje (drugi odstavek 45. člena ZMEPIZ), kar pa ne preprečuje zavarovancu, da v postopku, ki ga tožena stranka za

Oseba B mora preveriti, v primeru, da oseba A ne zagotavlja dohodkov za plačilo prispevkov, preveriti tudi obveznosti, povezane s plačevanjem t.i. prispevkov za zdravstvo in za brezposelnost⁶.

Država R Slovenija nima urejenega področja varovanja t.i. socialnih pravic za primere malih samostojnih podjetnikov, kar bi bilo primeroma mogoče z uveljavitvijo rešitve, po kateri bi lahko začasno prevzela država plačevanje prispevkov (vsaj prispevkov za **zdravstvo**) v primeru ne-doseganja dohodkov za dostojno življenje posameznika. Zavezanec lahko, ob izpolnjevanju pogojev, ne plačuje zgolj t.i. prispevke za pokojnino.

SKLEP:

Glede na zgoraj navedeno pravno podlago lahko zaključimo, da bi lahko oseba B, v kolikor ne dosega dohodkov, ki bi omogočili plačilo obveznih prispevkov (ali še 3 leta ne izkazuje letnega zneska minimalne plače), po določilih pozitivne zakonodaje, lahko oz. mora pričeti postopek prenehanja osebe A in s tem prekiniti obveznost plačevanja obveznih prispevkov.

Odgovor predpostavlja, da oseba B nima dohodkov, ki bi omogočilo dokapitalizacijo osebe A oz. nima drugih možnosti financiranja družbe A in sicer do trenutka, ko bo oseba A pričela s pridobivanjem dohodkov.

Priporočamo, da oseba B razmisli o možnosti izvajanja dejavnosti v obliki samostojnega podjetnika posameznika, saj je v tem primeru veliko lažji in hitrejši postopek tako prenehanja, kot tudi ponovnega pričetka izvajanja dejavnosti.

ugotavljanje lastnosti zavarovanca začne in vodi po uradni dolžnosti, ne bi uveljavljal, da njegovo zavarovanje iz razlogov po 18. členu ZPIZ-1 sploh ni bilo obvezno. Ni zadržkov, da tudi nekdo, ki ni bil zavarovan na isti podlagi, ne bi upravičeno uveljavljal (v postopku pred zavodom oziroma v nadaljnjem postopku v socialnem sporu pred sodiščem) izpolnitve pogojev, pod katerimi zavarovanje ni obvezno, ker v obdobju zadnjih treh let dobiček iz dejavnosti samostojnega podjetnika ni dosegel dobička, ki ga določa ZPIZ-1 v prvem odstavku 18. člena.

⁵ Sklep VIII Ips 193/2011 : ZPIZ-1 in ZMEPIZ ne zahtevata, da bi morala oseba uveljavljati pogoje, pod katerimi zavarovanje ni obvezno po 18. členu ZPIZ-1 v nekem posebnem, ločenem postopku, torej ločenem od postopka ugotavljanja lastnosti zavarovanca – ki ga zavod izvede, če prijava v zavarovanje ni bila vložena s strani samega zavarovanca.

Tožnica se utemeljeno sklicuje na to, da iz prvega odstavka 18. člena ZPIZ-1 ne izhaja, da bi bil moral biti zavarovanec pred izvzemom v zadnjih treh letih tudi zavarovan na podlagi prvega odstavka 15. člena ZPIZ-1 (kot samostojni podjetnik ali podobno). Določba namreč ne povezuje zavarovanja na isti podlagi in možnost izvzema šele po treh letih zavarovanja na tej podlagi, temveč govori le o dobičku, ki ga je nekdo, ne glede na to, na kateri podlagi je bil pred tem zavarovan, dosegel zadnja tri leta iz samostojne dejavnosti po prvem odstavku 15. člena ZPIZ-1.

Pogoji, pod katerimi zavarovanje ni obvezno iz 18. člena ZPIZ-1 iz obeh odstavkov te odločbe so različni, neizpolnjevanje pogojev po prvem odstavku ne pomeni izključitev pogojev po drugem odstavku in obratno.

⁶ Glej dobro povezavo: <https://www.zpiz.si/cms/content2019/spremembeprizavarovanjuposlovnihoseb>

Dobre povezave:

1- ZDSS in pravice plačnikov davkov pri nas: <https://sway.office.com/Bxkja4TOYH2eOryY>

Priloge: Prispevki za t.i. imetnika deleža v enoosebni družbi

Prispevki za socialno varnost družbenikov (zav. podlaga 040) - DECEMBER 2019					
Bruto zavarovalna osnova (BZO) v EUR		Prehodni davčni podračun	Referenca	85 % PP**	3,5 PP***
1.681,55				1.429,32	5.885,43
Prisp. zavarovanca za PIZ	15,50%			221,54	912,24
Prisp. delodajalca za PIZ	8,85%			126,49	520,86
Skupaj prispevki za PIZ		SI56 011008882000003	SI19 DŠ-44008	348,03	1.433,10
Prisp. zavarovanca za ZZ	6,36%			90,90	374,31
Prisp. delodajalca za ZZ	6,56%			93,76	386,08
Prisp. za poškodbe pri delu	0,53%			7,58	31,19
Skupaj prispevki za ZZ		SI56 011008883000073	SI19 DŠ-45004	192,24	791,58
Prisp. zavarovanca za starš. var.	0,10%			1,43	5,89
Prisp. delodajalca za starš. var.	0,10%			1,43	5,89
Skupaj prispevki za starš. var.		SI56 011008881000030	SI19 DŠ-43001	2,86	11,78
Prisp. zavarovanca za zaposl.	0,14%			2,00	8,24
Prisp. delodajalca za zaposl.	0,06%			0,86	3,53
Skupaj prispevki za zaposl.		SI56 011008881000030	SI19 DŠ-42005	2,86	11,77
Skupaj drugi prisp.				5,72	23,55
PRISPEVKI SKUPAJ				545,99	2.248,23

DŠ pomeni davčna številka zavezanca

* Povprečna mesečna bruto plača za leto 2018 (PP): 1.681,55 EUR

** Minimalna osnova za prispevke za družbenike v letu 2019 znaša 85 % zadnje znane povprečne letne plače: 85 % od 1.681,55 = 1.429,32 EUR

*** Najvišja možna zavarovalna osnova: zavezanec lahko prispevke plača največ od osnove, ki znaša 3,5 PP (v skladu s petim odstavkom 145. člena ZPIZ-2): 1.681,55 x 3,5 = 5.885,43 EUR
Davčni organ bo sestavil predizpolnjen obračun prispevkov za socialno varnost (POPSV) in ga najpozneje do 10. dne v mesecu za pretekli mesec vročil zavezancu elektronsko prek portala eDavki.

Če podatki v POPSV niso pravilni in/ali popolni, ali če POPSV ni bil odložen, mora zavezanec v sistem eDavki sam predložiti OPSV najpozneje do 15. dne v mesecu za pretekli mesec. Prispevki morajo biti plačani najpozneje do 20. dne v mesecu za pretekli mesec.

Vir: Povzeto po odgovoru programskega partnerja Taxin d.o.o, januar 2020